

UZASADNIENIE

Powód (...) SA z siedzibą w B. wystąpił w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko J. S. o zapłatę kwoty 21.656,71zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu (tj. od dnia 27 października 2015 roku) do dnia zapłaty.

Uzasadniając swe żądanie powód wskazał, iż w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej w dniu 21 lipca 2011 roku zawarł z pozwaną J. S. umowę pożyczki, na podstawie której pozwana zobowiązała się do zapłaty kwoty 14.925,00. Z uwagi na niewywiązanie się z postanowień umowy, powodowi przysługuje wierzytelność pozwem dochodzona.

Postanowieniem z dnia 24 listopada 2015 roku Sąd Rejonowy w Lublinie stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i sprawę przekazał do sądu Rejonowego w Suwałkach.

Pozwana nie zajęła merytorycznego stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 21 lipca 2011 roku (...) SA w B., prowadząca działalność w zakresie udzielania pożyczek osobom fizycznym, udzieliła pozwanej J. S. pożyczki w wysokości 7.500,00 złotych. Zawarcie umowy nastąpiło w miejscu zamieszkania pozwanej (dowód: umowa pożyczki k. 18-19);

W umowie tej określono opłatę przygotowawczą w wysokości 375,00 złotych, oprocentowanie pożyczki w wysokości 20 % w stosunku rocznym, zaś łączny koszt obsługi pożyczki w domu (w miejscu zamieszkania pozwanej) określono na kwotę 5.428,50 złotych. J. S. zobowiązała się spłacać pożyczkę w 100 tygodniowych ratach, począwszy od dnia 21 lipca 2011 roku, przy czym wysokość każdej z rat określono na kwotę 149,25 zł. W umowie określono, iż na całkowity koszt pożyczki składa się oprocentowanie oraz opłata przygotowawcza. (pkt 20 umowy) przy czym oprocentowanie nie może być większe niż określone przepisami o odsetkach maksymalnych. (pkt 18 umowy);

W umowie pożyczki nie zawarto definicji pojęcia opłaty przygotowawczej, opłaty za obsługę pożyczki w domu oraz sposobu ich kalkulacji;

Z historii spłat pożyczki (dowód: historia spłat k. 22-24) wynika, że J. S. uiścił na rzecz (...) S.A. w B. kwotę 719,98 zł.

W dniu 22 października 2015 roku powód sporządził wyliczenie wartości zobowiązania pozwanej wynikające z umowy pożyczki. Jako sumę wpłat wskazano kwotę 719,98 zł, zaległe raty: 14.205,02 złotych, wysokość odsetek: 7.404,13 zł (dowód: wyliczenie wartości zobowiązania dłużnika k. 22-24);

W dniu 18 sierpnia 2015 roku powód wystosował do pozwanej J. S. wezwanie do zapłaty kwoty 21.383,56 złotych (dowód: wezwanie do zapłaty k. 25).

Wezwanie do zapłaty okazało się bezskuteczne.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie jedynie w części.

Zgodnie z treścią przepisu art. 339 § 1 kpc, jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę Sąd wyda wyrok zaoczny. W takim przypadku za prawdziwe przyjmuje się twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą chyba, że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (art. 339 § 2 kpc).

W sprawie niniejszej pozwana nie zajęła merytorycznego stanowiska co do żądania pozwu. Zważywszy na treść przepisu wyżej przywołanego przyjąć zatem należało, że zachodzą podstawy do wydania wyroku zaocznego. Jednak jako że okoliczności faktyczne przytoczone przez (...) S.A. w pozwie wzbudziły wątpliwości Sądu, żądanie powoda w kształcie przez niego zgłoszonym nie mogło zostać uwzględnione.

Podstawę faktyczną pozwu w sprawie niniejszej stanowiła umowa pożyczki zawarta przez strony. Samo zawarcie umowy przez strony uznać należało za niewątpliwie. Potwierdza to bowiem umowa pożyczki załączona do pozwu.

Wątpliwości Sądu wzbudziły już jednak zapisy tejże umowy. Wątpliwości te dotyczyły przy tym zgodności tychże zapisów z przepisami ustawy, a w konsekwencji zakresu odpowiedzialności pozwanej wobec powoda.

Podkreślić w tym miejscu należy uwagę, że pożyczka stanowi umowę stypizowaną w kodeksie cywilnym. Jej istotę stanowi przeniesienie przez pożyczkodawcę na pożyczkobiorcę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, za jednoczesnym zobowiązaniem się pożyczkobiorcy do zwrotu pożyczkodawcy tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (art. 720§1 kc).

W ocenie Sądu umowę pożyczki zawartą przez strony postępowania uznać należało za ważną w odniesieniu do kwoty pożyczonego kapitału, wraz z odsetkami umownymi z tytułu opóźnienia, których wysokość wynika jednoznacznie z pkt D umowy załączonej do pozwu i których wysokość pozostaje jednocześnie w zgodzie z art. 359§2 kc.

W zaistniałym stanie rzeczy rozważyć jeszcze pozostało zasadność żądania pozwu w zakresie pozostałych jego składowych tj. opłaty przygotowawczej oraz opłaty za obsługę pożyczki w domu pożyczkobiorcy. Uprawnienie do badania zasadności żądań pozwu w tym zakresie (a jednocześnie uprawnienie do badania ważności postanowień umownych pożyczki) daje Sądowi art. 58 § kc. Należy mieć bowiem na względzie, iż celem art. 58 KC jest zapobieganie powstawaniu stosunków prawnych o treści niezgodnej z obowiązującymi przepisami prawa lub zasadami współżycia społecznego. Bezwzględna nieważność charakteryzuje szereg cech: czynność prawna bezwzględnie nieważna od początku (ab initio) i z mocy prawa - bez konieczności powoływania się na ten fakt (ex lege) nie wywołuje skutków prawnych, sąd uwzględnia bezwzględną nieważność z urzędu, a orzeczenie ma charakter **deklaratywny**. Adresatem norm prawnych przewidujących bezwzględną nieważność czynności prawnej są w pierwszym rzędzie organy stosujące prawo (sądy oraz organy władzy publicznej), dlatego sąd obowiązany jest wziąć pod uwagę bezwzględną nieważność czynności prawnej **z urzędu** (ten trafny pogląd zdecydowanie przeważa w piśmiennictwie i orzecznictwie - zob. S. G., Prawo cywilne. Zarys części ogólne, W. 1985, s. 278; K. G., Konwersja, Artykuł 58 KC stanowi, że nieważne bezwzględnie są nie tylko czynności prawne sprzeczne z ustawą, ale także mające na celu obejście ustawy (czynności in fraudem legis). Celem czynności prawnej jest wykreowanie, zmiana lub zakończenie stosunku prawnego - czyli stworzenie nowych albo zmiana praw i obowiązków dla podmiotów prawa cywilnego. Pod pojęciem **celu czynności prawnej** rozumieć należy stan prawny, jaki powstanie po dokonaniu czynności, czyli prawa i obowiązki dla podmiotów prawa cywilnego, jakie wykreować ma czynność prawna (tzw. dalszy skutek czynności).

Prowizja (opłata przygotowawcza) jest specyficznym rodzajem wynagrodzenia, gdyż jest ona pobierana za pośrednictwo w zawieraniu umów. Nie ma przepisów, które zakazywałyby pobierania prowizji przy umowach pożyczki, co więcej - art. 5 pkt 6a ustawy o kredycie konsumenckim jednoznacznie **dopuszcza możliwość pobierania prowizji i wszelkiego rodzaju opłat**. Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 10 ustawy, kredytodawca powinien jednak o wszelkich informacjach związanych z tymi kosztami **poinformować kredytobiorcę**. Art. 50 ustawy wspomina o prowizji w przypadku spłaty kredytu przed terminem. Zgodnie z nim, kredytodawca może zastrzec w umowie prowizję za spłatę kredytu przed terminem, pod warunkiem że ta spłata przypada na okres, w którym stopa oprocentowania kredytu jest stała, a kwota spłacanego w okresie dwunastu kolejnych miesięcy kredytu jest wyższa niż trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, z grudnia roku poprzedzającego rok spłaty kredytu. Należy więc zauważyć, iż umowa konsumencka jest obwarowana warunkami do zastrzeżenia tego rodzaju prowizji, które pożyczkodawca musi spełnić. Należy przy tym pamiętać, iż wysokość prowizji nie może przekraczać 1% spłacanej części kredytu, jeżeli okres między datą spłaty kredytu a terminem spłaty kredytu przekracza

jeden rok, a jeżeli nie przekracza jednego roku to wysokość prowizji nie może przekraczać 0,5%. Poza tym, nie może być ona wyższa niż wysokość odsetek, które konsument byłby zobowiązany zapłacić w okresie między spłatą kredytu przed terminem, a uzgodnionym terminem zakończenia umowy, a także nie może być wyższa niż bezpośrednie koszty kredytodawcy związane z tą spłatą (art. 50 ust. 2 – 4 ustawy o kredycie konsumenckim). **Tymczasem z treści umowy pożyczki wynika, iż opłata za obsługę pożyczki w domu stanowi aż 72,38% kwoty pożyczonego kapitału (5428,50 zł / 7.500,00 zł).**

Dodatkowo wskazać należy, iż w umowie pożyczki nie można doszukać się sposobu wyliczenia tychże opłat. Taki sposób naliczania należności dla pożyczkodawcy bardzo przypomina sposób naliczania odsetek, których wysokość jest uzależniona od czasu trwania umowy oraz wartości pożyczanego kapitału. Wysokość prowizji uzależniona od wysokości pożyczanego kapitału oraz okresu, na jaki jest pożyczany, stanowi w ocenie Sądu próbę obejścia przepisów kodeksu cywilnego ograniczających naliczanie odsetek w stosunkach umownych na poziomie czterokrotności stopy lombardowej ogłaszanej przez NBP w skali roku. Należy dodatkowo podkreślić, iż **wszelkie opłaty i prowizje pobierane przez kredytodawców powinny wyrównywać rzeczywiste koszty poniesione przez niego w związku z podjęciem danej czynności i nie powinny być rażąco wysokie dla konsumenta. Nie powinny być zatem formułowane w sposób ryczałtowy, bez odzwierciedlenia w kosztach ponoszonych przez pożyczkodawcę.**

Jako że w umowie pożyczki załączonej do pozwu nie wskazano sposobu kalkulowania wynagrodzenia (prowizji za obsługę pożyczki w domu) należnego powodowi - żądanie pozwu w omawianym zakresie uznał Sąd za budzące wątpliwości i nieudowodnione.

Zatem: do wyliczenia rzeczywistego zadłużenia pozwanej względem powoda należało przyjąć kwotę 9.496,50 złotych (czyli kapitał i odsetki naliczone na dzień zawarcia umowy pożyczki oraz opłatę przygotowawczą). Skoro zatem pozwana zobowiązała się do zapłaty ratalnej, w 100 tygodniowych ratach, to wysokość każdej z nich powinna wynosić 94,97 zł (9.496,50/100). Uwzględniając zatem płatności dokonane przez pozwaną, a opisane szczegółowo w części ustaleniowej uzasadnienia przyjąć należało, iż do dnia płatności ostatniej raty pozwana opłaciła kwotę 719,98 zł. Zaległość pozwanej względem powoda na dzień wniesienia pozwu wynosiła **zatem 8.776,52 złotych. Do kwoty zadłużenia należało jeszcze doliczyć odsetki umowne naliczone od kwoty niespłaconego kapitału, od dnia 28 marca 2013 roku do dnia 26 października 2015 roku.** Podkreślić przy tym należy, iż w umowie pożyczki nie zawarto postanowienia o zaliczaniu wpłat w pierwszej kolejności na odsetki (por 12 umowy) , zatem Sąd zaliczał wpłaty pozwanego na poczet rat (należności głównej). Stąd też orzeczono jak w pkt I i II wyroku.

Koszty postępowania Sąd Stosunkowo rozdzielił, gdyż powód wygrał proces w 42%.

Orzeczenie o rygorze natychmiastowej wykonalności uzasadnia z kolei przepis art. 333 § 1 pkt 3 kpc, który nakazuje, w przypadku wydania wyroku zaocznego, nadać orzeczeniu rygor natychmiastowej wykonalności (pkt IV wyroku).

SSR Agnieszka Kluczyńska